

1.2. Digitalni tragovi

5. i 6. razred

Sažetak nastavne jedinice

Učenici će spoznati što su digitalni tragovi te ustanoviti da oni mogu biti pozitivnoga ili negativnoga karaktera, ovisno o tome kako se prema njima odnosimo.

Učenici će u igri shvatiti koliko je važan karakter nekoga digitalnog traga za njihovu budućnost. Pogledat će video i uočiti načine širenja (dijeljenja) informacija te uvidjeti da je za širenje potrebno vrlo kratko vremensko razdoblje i da je jednom podijeljene informacije vrlo teško izbrisati.

Cilj i ishodi učenja:

- objasniti pojam *digitalni trag* na konkretnome primjeru
- demonstrirati primjere dobre strane dijeljenja informacija na internetu i njihova brzog širenja
- razlikovati primjerene informacije od neprimjerenih nakon provedene analize
- uočiti posljedice nepromišljenoga objavljivanja neprimjerenih informacija (slike, video...)

Korelacija: Informatika, Likovna kultura

Nastavna sredstva i pomagala: tableti, projektor, videozapis, radni listići (priče), bijeli A4 papir i bojice, igra Digitalni tragovi

Uvodni dio

Motivacijske aktivnosti

10 minuta

Učenici promatraju naslovnu ilustraciju nastavne jedinice u udžbeniku na kojoj je životinjski otisak. Usmeno odgovaraju na pitanja ispod slike:

- Sigurno znaš što prikazuje ova slika.
Ostavlja li čovjek tragove? Gdje možemo ostavljati tragove?
Znaš li da svaki put kad pristupiš internetu, ostaviš trag?

OŠ "Mladost"
Osijek

Učiteljica/učitelj na vlastitome primjeru pokazuje koje se informacije o njoj/njemu mogu pronaći na internetu. U Google pretraživač (ili neki drugi) upisuje svoje ime te pretražuje svoje podatke. (Napomena za učitelje: Obvezno prije sata pretražite i pregledajte sadržaj kako ne bi došlo do neugodnih iznenađenja. Ako ne možete pokazati na svome primjeru, potražite neki odgovarajući.)

Pitanja:

Znate li što su to digitalni tragovi?

Kako ostavljamo digitalne tragove?

Objašnjenje:

Digitalni tragovi sve su internetske informacije, pozitivne i negativne, koje su ostavljene namjerno ili slučajno, a koje smo stavili sami ili netko za nas. Svaki put kad se koristimo nekom internetskom stranicom na koju se trebamo prijaviti, ostavljamo trag. Razne poruke, podatci na društvenim mrežama, fotografije, filmovi mogu biti lako dostupni velikom broju nepoznatih ljudi, mogu biti podijeljeni, umnoženi. Upravo zbog toga se jednom ostavljeni trag teško može ukloniti.

Glavni dio

30 minuta

Aktivnost 1

10 minuta

Učenici gledaju kratak **videozapis o digitalnim tragovima**.

<https://www.youtube.com/watch?v=-fBKBfb8gjc>

Uočavaju na koje se sve načine informacija danas može proširiti. Slijedi rasprava.

Pitanja:

Komu sve mogu biti dostupne informacije koje ostavljamo na internetu?

Na koje se sve načine informacije mogu širiti?

Može li se jednom javno postavljena informacija obrisati?

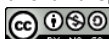
Jesu li digitalni tragovi uvijek negativni?

Navedite jedan primjer pozitivnoga digitalnog traga i jedan negativnoga.

Aktivnost 2

20 minuta

Zadatak: Na temelju priča koje se nalaze na internetu (ili su isprintane – u prilogu) odrediti idealnog predstavnika učenika u vijeću učenika. Učenici rade u četiri skupine. Svaka skupina dobije jednu priču koju mora pročitati. Na kraju svake priče nalaze se tri pitanja na koja učenici trebaju odgovoriti. (Priče i pitanja nalaze se u prilogu pripreme.) Učenicima zadamo vrijeme od deset minuta u kojemu trebaju odraditi zadano. Nakon obavljenoga zadatka provodimo analizu. Učiteljica/učitelj na ploču nacrtat tablicu s dva retka i četiri stupca s imenima učenika iz priče.

OŠ "Mladost"
Osijek

Predstavnik skupine ostatku razreda prezentira osobine učenika iz priče koju je trebala obraditi te ih učiteljica/učitelj u kratkim natuknicama upisuje u tablicu. Nakon što sve skupine završe prezentaciju, provodi se analiza. Ovisno o učeničkim odgovorima, učiteljica/učitelj postavlja pitanja.

Pitanja:

Koja/koji je od navedenih učenica/učenika najbolji kandidat za vijeće učenika?

Zašto to smatrate?

Kako o pojedinim učenicima imamo toliko podataka?

Koje su pogreške učinili?

Tko je ostavio najbolji digitalni trag?

A najgori?

Kao zaključak učiteljica/učitelj navodi savjete iz udžbenika kojih bi se trebalo pridržavati želi li se iza sebe ostaviti što bolji digitalni trag. Netko ih od učenika čita.

- Privatne podatke čuvaj za sebe. Koristi se nadimkom, a prije nego što objaviš pravo ime i prezime savjetuj se s roditeljima (skrbnicima).
- NE DIJELI sa svima korisnička imena i lozinke.
- Razmisli prije nego što išta objaviš, jednom objavljeno teško se može obrisati.
- Ne objavljuj ono što ne želiš da drugi znaju ili ono što im ne možeš reći u lice.
- Poštuj druge kad objavljuješ ili dijeliš sadržaje na kojima su oni.

Pitamo učenike jesu li im savjeti jasni i po potrebi ih dodatno objasnimo.

Možda će učenicima biti nejasno kako je nemoguće ili teško jednom postavljenu fotografiju ili videouradak obrisati.

Kao odgovor na to pitanje ulazimo u završni dio sata.

OŠ "Mladost"
Osijek

Završni dio

5 minuta

Učenicima se pokaže slika koja prikazuje što se za jednu minutu dogodi na internetu.

Predočavaju se podatci o kojima se s učenicima raspravlja.

Što pokazuje prikazana fotografija?

Zašto je to važan podatak za nas?

Sada znate i zašto je teško nešto obrisati i kako stvarate svoj digitalni trag.

Znanje mogu provjeriti i igrajući računalnu igru *Digitalni tragovi*.

<http://www.petznet.hr/Portals/0/Kurikulum/Igre/Modul3/1.2/index.html>

OŠ "Mladost"
Osijek

Dodatne aktivnosti

Učenici mogu razmisliti o tome što bi voljeli da se o njima zna za deset godina, a što ne bi voljeli i zašto. Mogu ocrtati svoje stopalo na papiru A4 formata i u nj upisati svoj trag budućnosti.

Primjer:

Igra *Digitalni tragovi*.

Odigrati igru Digitalni tragovi:

<http://www.petzanet.hr/Portals/0/Kurikulum/Igre/Modul3/1.2/index.html>

Obiteljske aktivnosti

Roditelji zajedno s djetetom mogu pronalaziti informacije o sebi, pretraživati kakav oni digitalni trag ostavljaju.

Literatura

Digitalni tragovi: <http://lidija-kralj.from.hr/?p=5>

Izvori o digitalnim tragovima na engleskome jeziku:

- <http://digitalfootprintch.wordpress.com/>
- http://en.wikipedia.org/wiki/Digital_footprint
- <http://www.socialmediaexaminer.com/cleaning-your-digital-footprint/>.

Prilozi

Digitalni tragovi – igra:

<http://www.petzanet.hr/Portals/0/Kurikulum/Igre/Modul3/1.2/index.html>

Priče s nekoliko problemskih situacija (u prilogu).

OŠ "Mladost"
Osijek

1. PRIČA

(U ovoj je priči Lana uzorna učenica, ali ima previše podataka na internetu koji otkrivaju njezin privatni život.)

Priča o Lani

http://www.petzernet.hr/Portals/0/Kurikulum/Multimedija/Modul3/m3-1.2-digitalni_tragovi-licic-prica1-LK.pdf

Lana je učenica 5. razreda jedne osnovne škole u Kutini. Odlična je učenica. Vrlo je odgovorna i savjesna prema svojim obvezama i u životu općenito. Poznaje načine lijepoga ponašanja i zna što je za njezinu dob primjereno, a što nije. Roditelji su joj uvijek govorili kako sa strancima ne smije razgovarati ni bilo komu odavati svoje privatne podatke. Kako dosta vremena provodi na internetu pretražujući razne poučne stranice za teme referata, često je prisiljena prijaviti se kako bi imala pristup većoj količini podataka. Kao i u stvarnome životu, roditelji su ju naučili da ni na internetu ne smije ostavljati svoje osobne podatke. Tako smo, tražeći informacije o Lani na internetu, došli do sljedećih podataka. Lana ide u 5. razred. Kao nadimak na jednoj je stranici navela da ju zovu Lanuška. Također smo pronašli da živi u Kutini. Ima fotografiju s majkom i psićem Lunom ispred vikendice u Gorskom kotaru, a ima i izvrsnu fotografiju s ekipom s plivanja (s kojima je, usput rečeno, bila ove godine i na skijanju). Lijepo je vidjeti da su djeca tako posvećena obitelji, slobodnim aktivnostima, ali i školskim obvezama.

Pitanja:

Koje ste sve podatke mogli pronaći o Lani pretražujući internet?

Po čemu zaključujete da je Lana dobar primjer učenice za vijeće učenika?

Jesu li roditelji Lanu dobro poučili što smije objaviti od podataka, a što ne smije?

OŠ "Mladost"
Osijek

2. PRIČA

(Ovo je priča o Karli koja ima podataka na internetu, ali nitko ne zna da je to ona. Karla je ujedno i najbolji kandidat za vijeće učenika.)

Priča o Karli

http://www.petzernet.hr/Portals/0/Kurikulum/Multimedija/Modul3/m3-1.2-digitalni_tragovi-listic-prica2-LK.pdf

Karla je dobra prijateljica s Lanom, svaki su dan zajedno. Idu zajedno u razred, pa čak i sjede skupa u klupi. Prema svojim školskim obvezama je također vrlo odgovorna i obožava plivanje. Čak je osvojila 1. mjesto u slobodnome stilu na 400 m. Međutim, što se tiče hrane, nije baš disciplinirana, obožava slatkiše. Čak smo na internetu pod njezinim nadimkom pronašli fotografiju s kolačima, i to sve njezinim domaćim proizvodima. Za razliku od Lane (ona voli sve najnovije strane izvođače – uglavnom sluša radio) od glazbe su joj najdraže *pop-rock* stvarčice, i to iz 80-ih godina. Jako je dobra prema životinjama, ima fotografija na internetu kako u jednoj udruzi udomljava mačku. Nije baš luda za referatima, ali voli pisati pjesme. Kad biste njezino ime ukucali u neki pretraživač, izbacuju se stranice s njezinim pjesmama, u potpisu se često navodi *Pjesnička duša*.

Pitanja:

Što smo iz priče doznali o Karli?

Jesu li ti podatci za Karlinu budućnost dobri ili loši?

Biste li Karlu predložili kao dobar primjer učenice za vijeće učenika?

OŠ "Mladost"
Osijek

3. PRIČA

(Borna je u redu. Dobra je ponašanja, ali nema podataka kakav je prema školskim obvezama. Zbog otvorenoga profila ne pripada u skupinu dobrih kandidata jer osim što ima objavljene privatne podatke, nije ih ni zaštitio.)

Priča o Borni

http://www.petznet.hr/Portals/0/Kurikulum/Multimedija/Modul3/m3-1.2-digitalni_tragovi-listic-prica3.pdf

Borna (iako nema 13 godina) već ima svoj Facebook profil. Roditelji su mu dopustili da se prijavi jer ima rođaka Davida u Finskoj koji je njegovo godište. Imaju i mnogo zajedničkih interesa. I jedan i drugi za sebe su napisali da vole *rock*-glazbu, izlaske s društvom, a naveli su čak i naslove nekih knjiga koje su obojica pročitala. S Davidom Borna preko Facebook profila izmjenjuje svoje fotografije i filmiće s ljetovanja i zimovanja. Ove su godine, koliko smo vidjeli fotografije i komentare uz njih, bili na Cresu u njihovoj zajedničkoj vikendici. Ronili su, daskali i vozili *jetski* (po fotografijama se vidi da Davidu to ipak malo bolje ide jer su svugdje označeni). To je ljetovanje bilo i prvih simpatija, mislim da će Andreja Borna još dugo ostati u sjećanju. David zbog toga stalno zafrkava Bornu, čak mu je rekao da će sljedeće zime i Andreju pozvati k sebi kako bi se svi zajedno mogli skijati. Ni Andreji nije svejedno, ali srećom da su obojica ostavila svoje podatke pa ako bude željela, Andreja će im se u svakome trenutku moći javiti (e-poštom ili telefonom).

Pitanja:

Koje podatke možete doznati o Borni iz priče?

Gdje se svi ti podatci nalaze?

Imamo li podatke u vezi s Bornom koji nam mogu pomoći da ga izaberemo u vijeće učenika.

OŠ "Mladost"
Osijek

4. PRIČA

(Lea je u digitalnome svijetu totalno transparentna.)

Priča o Lei

http://www.petzinet.hr/Portals/0/Kurikulum/Multimedija/Modul3/m3-1.2-digitalni_tragovi-listic-prica4-LK.pdf

Lea ima 14 godina i ide u osmi razred. Imati Facebook profil i pretraživati raznorazne stranice za nju je najnormalnija stvar. Svako se jutro prije škole slika mobitelom i sliku objavi na profilu kako bi joj prijatelji vidjeli što će danas imati obučeno. Jako voli modu i velik je sljedbenik svih modnih marki. Ima maltezericu (Dama) koju su joj roditelji (Darko i Marina) kupili za rođendan. I Dama pozira s Leom. Lea često ulazi u sukobe s drugim učenicima koji ne drže toliko do mode kao ona. Za nju je jedini moto: Odijelo čini čovjeka. Ove je godine počela izlaziti pa se s prijateljicama slika gdje god dođe (od WC-a do raznih čudnih poza). Znamo s kim se druži jer je sve označeno i svima vidljivo. Vrlo je atraktivna i privlačna dečkima pa je „za svaki slučaj“ na profilu ostavila i svoj broj mobitela i e-adresu. Često se događa da prima pozive sa skrivenoga broja. Ali zbog dobrog uspjeha u školi, i ona je pozitivan primjer i dobar kandidat za vijeće učenika.

Pitanja:

Što o Lei možemo doznati pretražujući internet?

Je li za Leu dobro što ima tako vidljive podatke i fotografije? Zašto?

Iako je dobra učenica, je li dobar primjer za vijeće učenika?